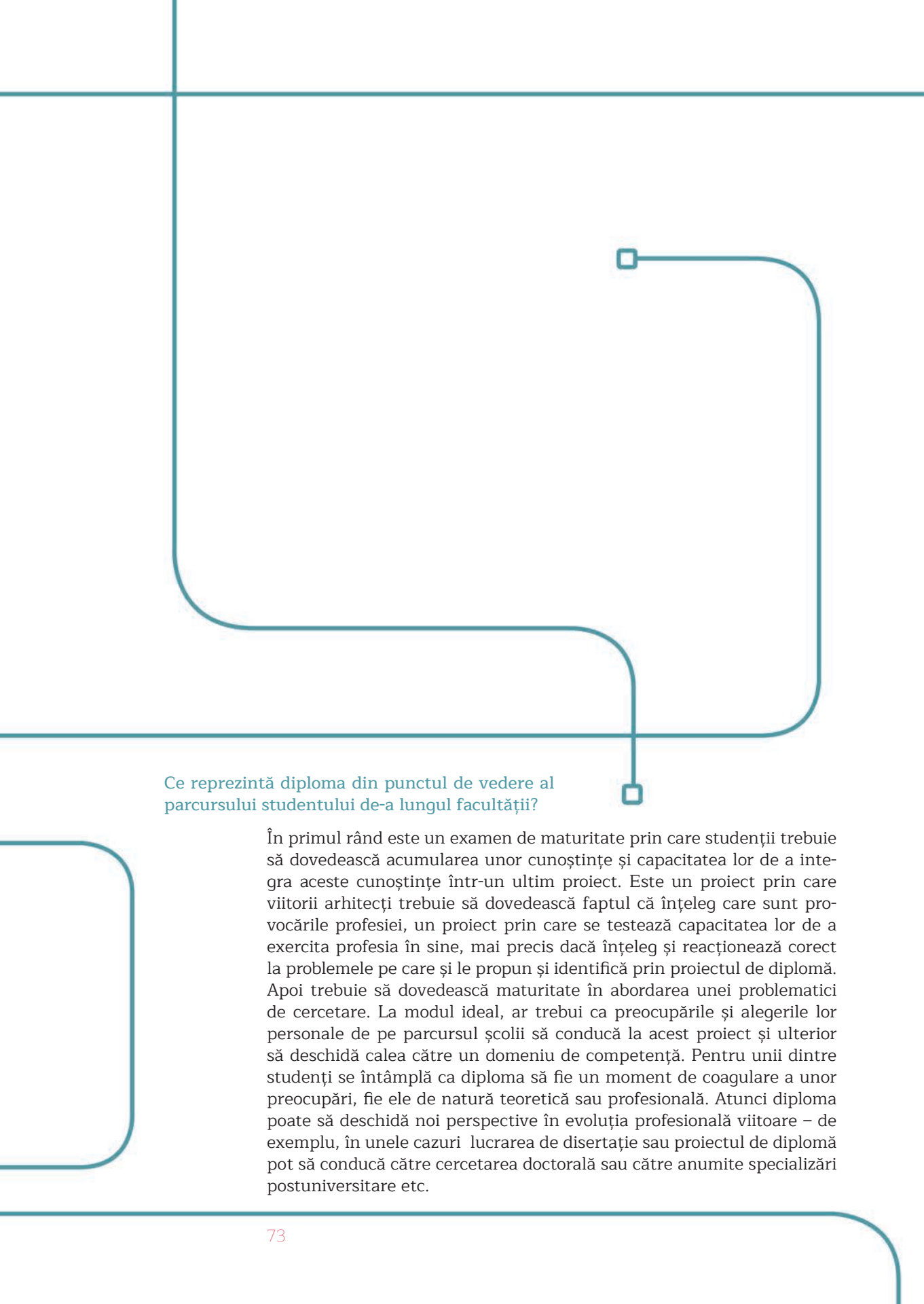

Interviurile din paginile următoare aduc în discuție patru cuvinte cheie în abordarea unui proiect de diplomă – coerența, responsabilitatea, complexitatea și inovarea. Răspunsurile, oferite de profesori membri ai conducerii UAUIM și/sau președinți de comisii de diplomă, subliniază diversitatea modurilor în care studenții ar putea înțelege și urmări, în manieră proprie, aceste criterii.

**diploma în patru
cuvinte cheie.
interviuri.**

conf. dr. arh. **Melania DULAMEA**

Director Departamentul Bazele Proiectării de Arhitectură

Ce reprezintă diploma din punctul de vedere al
parcursului studentului de-a lungul facultății?

În primul rând este un examen de maturitate prin care studenții trebuie să dovedească acumularea unor cunoștințe și capacitatea lor de a integra aceste cunoștințe într-un ultim proiect. Este un proiect prin care viitorii arhitecți trebuie să dovedească faptul că înțeleg care sunt provocările profesiei, un proiect prin care se testează capacitatea lor de a exercita profesia în sine, mai precis dacă înțeleg și reacționează corect la problemele pe care și le propun și identifică prin proiectul de diplomă. Apoi trebuie să dovedească maturitate în abordarea unei problematice de cercetare. La modul ideal, ar trebui ca preocupările și alegerile lor personale de pe parcursul școlii să conducă la acest proiect și ulterior să deschidă calea către un domeniu de competență. Pentru unii dintre studenți se întâmplă ca diploma să fie un moment de coagulare a unor preocupări, fie ele de natură teoretică sau profesională. Atunci diploma poate să deschidă noi perspective în evoluția profesională viitoare – de exemplu, în unele cazuri lucrarea de disertație sau proiectul de diplomă pot să conducă către cercetarea doctorală sau către anumite specializări postuniversitare etc.

Elaborarea proiectului de diplomă este de fapt un proces prin care problematicile abordate sunt aprofundate gradual. Cum poate fi păstrată coerența demersului în procesul de elaborare a diplomei, de la începutul studiului până la susținere?

Păstrarea coerenței trebuie urmărită în orice proiect abordat, nu numai în proiectul de diplomă. Iar această capacitate trebuie antrenată permanent pe tot parcursul celor șase ani. Indiferent dacă e vorba de un proiect din școală sau din afara școlii, primul gest ar fi să se înțeleagă care e domeniul de cercetare abordat prin proiect, să se înțeleagă corect care sunt premisele pe care se așează proiectul sau punctele de pornire. Trebuie să fie înțelese valorile contextului și să se stabilească corect relația cu acesta. După înțelegerea contextului trebuie definită poziția și stabilite întrebările de cercetare, trebuie definit ce va fi cercetat, studiat din punct de vedere teoretic. Întrebările de cercetare conduc după aceea la niște posibilități de intervenție care trebuie puse în balanță – trebuie văzut ce câmp de intervenție deschide fiecare dintre aceste posibilități.

Este foarte important ca studenții să se întrebe de la început ce urmăresc să rezolve prin proiectul de diplomă. Prin raportare la loc, trebuie văzut cu ce ajută proiectul, ce pune în valoare, dacă proiectul respectiv adaugă un nou strat sau îmbunătățește situația de la care s-a plecat. Constatăm de multe ori că prin proiectul de diplomă ajung să stric, nu să rezolv și atunci mizele de plecare sunt cele mai importante pentru că, indiferent de parcursul proiectului, dacă mizele sunt greșite rezultatul nu va fi cel așteptat. Mare parte din diplome au această problemă de a pune corect întrebările de la început. Coerența ține de păstrarea acestor întrebări de cercetare în minte de la început și până la final. Pe tot parcursul proiectului trebuie să te reîntorci la acele întrebări și să vezi dacă ceea ce faci în proiect răspunde la ceea ce ți-ai propus.

Nu în ultimul rând rolul îndrumătorului și al comisiilor (de la studiul de fundamentare, disertație, prediplomă) ar trebui să fie acela de a ține cârma pe direcția corectă, de a ghida și urmări dacă se păstrează coerența pe parcursul proiectului.

Proiectul de diplomă presupune demonstrarea unui anumit grad de maturitate și conștientizarea unor responsabilități profesionale diverse. Ce responsabilități ar trebui să își asume studentul în cadrul proiectului de diplomă?

În primul rând putem vorbi de responsabilități legate de contextul în care studenții se plasează cu proiectul lor. Aceștia trebuie să înțeleagă corect contextul, care sunt mizele proiectului, care sunt interesele private vs. interesele publice, care este responsabilitatea față de oraș și față de mediu, față de patrimoniu etc.

În ceea ce privește misiunile arhitectului și responsabilitățile oricărui arhitect în practică, scopul proiectului de diplomă nu este să mimeze realitatea, nu trebuie să fie un fel de repetiție înaintea unui proiect real, ci trebuie mai degrabă să dovedească capacitatea studentului de a reacționa corect la niște date de cercetare și de a lua decizii corecte pe mai multe paliere –economic, social, urbanistic etc. Important este și rolul arhitectului de a coordona și integra toate specialitățile în proiect.

O cerință esențială în abordarea unui proiect de diplomă este reprezentată de atingerea unui anumit grad de complexitate, a unei anumite profunzimi a studiului, dar deseori studenților le este neclar ce înseamnă acest lucru. Prin urmare, ce ar putea presupune atingerea complexității în proiectul de diplomă?

Multă vreme complexitatea a fost confundată cu amploarea unui proiect și nu cred că aceasta este miza. Nu ne referim doar la o complexitate de program sau la o complexitate funcțională. Complexitatea vine, mai degrabă, din datele de context, din dificultățile pe care le impune contextul respectiv și din înțelegerea matură a mizelor proiectului. Complex poate fi și un gest arhitectural nu foarte mare. Un proiect poate fi complex prin problemele pe care le ridică. În proiectele bune pe care le-am văzut la diplomă, de cele mai multe ori rezultatul pozitiv a venit tocmai din această complexitate, acumulată pe parcurs, din legătura cu contextul și din răspunsul pe care îl dădeau unor probleme foarte dificile, nu aparente, ci descoperite prin studiu.

Un cuvânt cheie în societatea actuală, în orice sector de activitate, este inovarea. De altfel, problema inovării este deseori adusă în discuție de invitații în comisiile de diplomă. Ca abordare, în cadrul definit de proiectul de diplomă, în ce ar putea consta inovarea?

Să începem cu ce nu este inovarea – nu este inovatoare folosirea fără discernământ a tehnologiei, spre exemplu, sau folosirea nediferențiată a acesteia. Totodată, inovarea nu ar trebui să fie doar formală. Inovarea vine din găsirea unor răspunsuri noi, sau a unor răspunsuri creative față de niște probleme constatate, dar cu o raportare foarte atentă și respectuoasă la datele de pornire ale proiectului. Adică trebuie înțeles foarte bine ce e valoros în locul și contextul abordat, ce e de păstrat și apoi trebuie gândit un răspuns prin raportare la răspunsurile precedente, gândindu-te cum ar trebui să te plasezi astăzi, cum ar trebui să te raportezi la societatea de astăzi, la comunitatea în care intervii etc. Inovator poate fi și să îți pui o întrebare de cercetare care nu a mai fost pusă până acum sau să pui problema într-un mod în care nu a mai fost pusă până acum.

În final ați dori să transmiteți un sfat studenților care urmează să își înceapă proiectele de diplomă sau doriți să adăugați ceva celor discutate?

Cred că cel mai important este, în momentul în care încep, să se gândească cu maturitate și într-un mod cât mai personal la preocupările lor și să încerce ca proiectul de diplomă să îi reprezinte. Să nu se gândească la cum ar trebui să fie un proiect de diplomă sau la ce lucruri trebuie să bifeze un proiect de diplomă de succes. Din experiența mea ca îndrumător, reușitele au fost ale aceluia care au avut o raportare personală la acest parcurs, ale celor care au fost preocupați mai degrabă să adauge o etapă în parcursul lor personal. Pentru asta ar trebui să se uite puțin în urmă, la toți anii de facultate, și să se gândească ce le-a făcut plăcere, care au fost lucrurile care i-au captivat, i-au interesat, i-au preocupat în proiectele anterioare și către ce ar putea să îndrepte aceste preocupări. Ar putea să revină la o întrebare de care s-au lovit sau pe care și-au pus-o pe parcursul facultății și pe care și-ar dori să o aprofundeze. Ar trebui să privească proiectul de diplomă nu drept un final, ci drept un pas ce poate deschide noi posibilități și aici ne întoarcem la ce spuneam la început – diploma poate deschide calea către o anumită specializare sau către câmp de preocupări profesionale.